«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, д.и.т., профессор
Ибодуллозода А. И. ____________
«26» октябри соли 2022

ХУЛОСАИ

кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ дар бораи диссертатсияи Олимов Тағойбек Шодиевич дар мавзуи «Афкори педагогии мутафаккирони халқи тоҷик ва нақши он дар ташаккули арзишҳои оиладорӣ (дар мисоли осори Унсурмаолии Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Диссертатсия дар кафедраи педагогика ва психологияи синфҳои ибтидоии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ ба анҷом расидааст.

Олимов Тағойбек Шодиевич унвонҷӯи кафедраи педагогика ва психологияи факултети педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ буда, факултети мазкурро соли 2011 бо ихтисоси педагог – психолог хатм намудааст.

Шаҳодатнома доир ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ (минимум) таҳти № 04/190 аз 27-уми апрели соли 2020 аз тарафи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ дода шудааст.

Роҳбари илмии Олимов Тағойбек Шодиевич доктори илмҳои педагогӣ, профессор, директори Китобхонаи миллии Тоҷикистон Файзализода Ҷумахон Хол мебошад.

Ҷаласа баъди баррасии муфассали диссертатсияи унвонҷӯ Олимов Тағойбек Шодиевич ба хулосаи зерин расид:

- Диссертатсияи Олимов Тағойбек Шодиевич дар мавзуи: «Афкори педагогии мутафаккирони халқи тоҷик ва нақши он дар ташаккули арзишҳои оиладорӣ (дар мисоли осори Унсурмаолии Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ)» таҳқиқоти комилу анҷомёфтаи илмиест, ки дорои аҳаммияти назарию амалӣ ва навгонии илмӣ мебошад.

Диссертант дар таҳияи рисолаи номзадӣ оид ба муҳтавои илмии он қайд намудааст, ки вобаста ба хусусияти хоси ҳар як давраи таърихӣ, ташаккул ва рушди муносибатҳои ҷамъиятӣ дар низоми фаъолияти ба таълиму тарбия

алоқаманд вазифаҳои нав ва баъзан бағоят мураккаб ба миён омада, ниҳодҳои масъули тарбияи насли наврас, аз ҷумла оила ва масъулони мактабу маорифро водор месозад, ки мутобиқ ба талаботи замон тадбирҳои мушаххас андешанд. Бинобар ин, замони муосир, ки аз давраҳои қаблии таърихи башар бо хусусияти ҷаҳонишавии фарҳангу маориф ва фазои иттилоотӣ тафовут дорад, зарурати ҷустуҷӯ, таҳқиқ ва дарёфти тарзу усулҳои наву такмилёфта ва самаранокии таъсиррасонӣ ба шууру андешаи мардум, махсусан, насли наврасро ногузир месозад. Дар ин самт оила ва низоми тарбияи оилавӣ низ истисно нест.

Дар раванди тарбияи насли наврас бояд афкору андеша ва таълимоту консепсияҳои педагогие мавриди истифода қарор гиранд, ки пайванди маънавию ахлоқии наслҳоро гусаста насозанд, дорои моҳияти миллӣ ва дар баробари ин бо арзишҳои умумибашарӣ робитаи амиқи таърихӣ ва омезиши қавӣ дошта бошанд.

Мавриди зикр аст, ки ғояҳои пешқадами педагогӣ, ки аз ҷониби мутафаккирони халқи тоҷики асри XI, аз ҷумла Унсурулмаоли Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ оид ба масъалаҳои тарбияи оилавӣ, бахусус, ташаккули арзишҳои оиладорӣ коркард шуда, дар тарбияи чандин насли аҳли башар нақши бориз гузоштаанд, ҳанӯз ба таври мушаххас ва мукаммал таҳқиқу баррасӣ нагардидаанд. Зеро муддати тулонӣ педагогикаи Шуравӣ бо назардошти характери синфии педагогикаи пролетарӣ ба ҷанбаҳои таърихии таълиму тарбия таваҷҷуҳи кофӣ зоҳир накард ва ин боиси аз мадди назари муҳаққиқон дур мондани афкори пешқадами педагогии мутафаккирони давраҳои гуногуни таърихи илму адаби тоҷику форс гардид. Бо назардошти андешаҳои мазкур таърихи ташаккул ва рушди афкори педагогии халқи тоҷик, ҷойгоҳи оила, тарбияи оилавӣ ва ташаккули арзишҳои оиладорӣ дар мероси педагогии мутафаккирони асри XI-и халқи тоҷик ба таҳқиқи ҳамаҷониба ва асосноки илмӣ эҳтиёҷ дорад.

Мавзуи таҳқиқотии Олимов Тағойбек як бахши муҳимми нақшаи илмӣ-таҳқиқотии кафедраи педагогика ва психологияи синфҳои ибтидоӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ маҳсуб ёфта, дар Шурои ҳамоҳангсозии корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ дар соҳаи илмҳои педагогии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

Муносибати ҷиддӣ ва таваҷҷуҳи мӯйшикофонаи унвонҷӯ нисбат ба мавзуи таҳқиқшаванда имкон додааст, ки ӯ диссертатсияро дар меҳвари талабот ва меъёрҳои тасдиқгардида, мувофиқи шиносномаи ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) таҳия намояд. Зеро тарҳрезии мақсадноки нақшаи сохтории диссертатсия ва

хулосаву натиҷаҳои аз таҳлилу озмоишҳои бадастомада баёнгар ва далели ин гуфтаҳо мебошанд.

Афзун бар ин, диссертатсия дар заминаи омӯзиш ва таҳлили ҳамаҷонибаи асарҳои появии фалсафӣ, педагогӣ, ахлоқӣ, равоншиносӣ ва сарчашмаҳои асили осори давраи мавриди назар ва дигар рисолаҳои таҳқиқӣ навишта шудааст, ки ин амр аз истиқлоли фикрӣ ва маърифати илмии унвонҷӯ дарак медиҳад.

Дар диссертатсия унвонҷӯ асосҳои назарӣ ва методологии муаммо ё худ мавзуъро хуб муайян намуда, аз ҷумла, бо роҳи таҳлили таърихӣ-педагогии марҳилавии мафҳумҳои «арзишҳои оилавӣ», «арзиши оиладорӣ», «унсурҳои мустаҳкамкунандаи оиладорӣ» ва ғайраро мавриди таҳқику таҳлил қарор додааст. Инчунин, бо равишҳои илмӣ роҳҳои таҳияи амсилаи ташаккули арзишҳои оиладорӣ дар шароити муосири иҷтимоӣ-фарҳангӣ, ки ба тарбияи омодагии насли наврас ба ҳаёти оилавӣ ва масъулияти падарию модарии ба қонуниятҳо, принсипҳо ва муносибатҳои педагогӣ асосёфтааст ва нақши созанда дорад пешниҳод ва то ҷое дар рисола коркард шудааст.

Нуктаҳои асосӣ, хулосаву натиҷаҳои бадастомада ва тавсияҳои пешниҳодгардида таъйид мекунанд, ки афкори педагогии мутафаккирони асри XI-и халқи тоҷик яке аз сарчашмаҳои муҳим ва нодир дар ташаккул ва рушди арзишҳои оиладории ҷомеаи муосири тоҷик ба шумор меравад. Ҳамзамон, афкори педагогии мутафакирони халқи тоҷик дар асри XI оид ба ташаккул ва рушди арзишҳои оиладорӣ дар қиёс бо таълимоти муосири фалсафӣ, иҷтимоӣ-фарҳангӣ, аз ҷумла, афкори намояндагони барҷастаи педагогикаи олам, ки ба мавзуи мазкур бахшида шудаанд, арзиши бештари илмӣ-педагогӣ пайдо мекунад.

Ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии навоварии кор дар он зоҳир мегарданд, ки хулосаву пешниҳодҳои илмии диссертатсия барои баланд бардоштани сатҳу сифати салоҳиятнокии падару модарон дар таълиму тарбияи фарзандон ва раванди иҷтимоишавии онҳо дар оила мусоидат намуда, дар мавриди зарурати таҷдиди назар ва такмил мундариҷаи «Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Консепсияи рушди оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро бо ғояҳои нави илман асоснок ғанӣ мегардонад.

Дар баробари ин, муқаррароти назариявии таҳқиқот ва натиҷаву хулосаҳои он барои омӯзиши минбаъдаи проблемаи бағоят муҳимми иҷтимоии ҷомеаи муосири тоҷик - ташаккули арзишҳои оиладорӣ, бунёди оилаи солим заминаи воқеии иттилоотии арзишманди илмиро фароҳам меорад.

Дар натиҷа, ғояҳои асосӣ, хулоса ва тавсияву пешниҳодҳои таҳқиқотро омӯзгорони муассисаҳои тамоми зинаҳои таҳсилот, мураббиён, падару модарон дар фаъолияти таълимию тарбиявӣ, инчунин муҳаққиқоне, ки ба омӯзиши таърихи афкори педагогӣ, нақш ва ҷойгоҳи оила дар таълиму тарбия машғуланд, дар раванди пажӯҳишҳои оянда истифода бурда метавонанд.

Эътимодият ва асоснокии натиҷаҳои ҳосилшуда:

Мутобиқ ба ҳадафу вазифаҳои мавзуи таҳқиқ истифода бурдани консепсияҳои назариявӣ ва муносибати методологӣ, ки дар осори илмии муҳаққиқони барҷастаи ватанӣ ва хориҷӣ инъикос ёфтаанд, бо амиқӣ ва мукаммалии ҳаҷми маводи илмии мавриди таҳлилу арзёбӣ, ки ба пояи комёбиҳои илми муосир устуворанд, муайян карда мешавад; ҳамзамон бо асоснокии муътамади назариявӣ-методологии ғояи асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, саҳеҳияти ҳадафу вазифаҳо ва мутобиқ ба онҳо интихоб гардидани маҷмуи методҳои илмӣ; давомнокии боварибахши таҳқиқот, имкони гузаронидани озмоиши назоратии натиҷаҳои таҳқиқот, таҳлили шуморавию сифатии арзиши илмию омории маълумоти мавриди таҳқиқ, дар раванди фаъолияти амалӣ ва таълимӣ ҷорӣ гардидани маслиҳату тавсияҳои пешниҳодшуда, мушоҳидаҳои педагогӣ ва таҷрибаи амалии касбии муаллиф таъмин мегардад.

Хулоса ва натиҷаҳои таҳқиқоти унвонҷӯ Олимов Тағойбек ба асноди қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи омори давлатӣ, натиҷаи таҳқиқоти сотсиологӣ, инчунин маводи чорабиниҳои илмӣ бахшида ба мавзуи таҳқиқот такя мекунанд. Тавсияҳои педагогии дар диссертатсия пешниҳодгардида, арзиши баланди илмӣ-назариявӣ дошта, дар раванди фаъолияти педагогии муаллиф ба ҳайси омӯзгори донишгоҳ амалӣ гардидааст.

Муҳиммияти назариявию амалии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки доираи тасаввуроти назариявиро оид ба моҳияти аслии арзишҳои оиладорӣ, ки бо арзишҳои умумибашарӣ ва этнофарҳангӣ тавъам мебошанд, васеъ мегардонад. Ҳамчунин педагогикаи тоҷик бо консепсияи муосир ва амсилаи нави педагогии «Ташаккули арзишҳои оиладорӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ» ғанӣ мегардад.

Арзиши диссертатсия: моҳият ва зарурати омӯзиши мероси педагогии мутафаккирони асри XI дар раванди ташаккули арзишҳои муосири оиладорӣ дар заминаи омӯзиш ва таҳлили илмии осори Унсурулмаоли Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ моҳияти педагогии онҳо барои мушаххасгардонии ӯҳдадориҳои волидайн дар самти таълиму тарбияи фарзандон ва ташаккули арзишҳои нави оиладорӣ муқаррар карда шудааст; роҳу восита ва шароитҳои педагогии татбиқи ғояҳои арзишманди педагогии Унсурулмаолии Кайковус

ва Муҳаммад Ғаззолӣ дар раванди ташаккули арзишҳои оиладории хонадони муосири тоҷик озмуда шуданд; аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот барои ташаккули арзишҳои оиладорӣ дар шароити ҷаҳонишавии фарҳанг ва таҳсилот, таҳдиди пайомадҳои буҳрони демографии олам бо оилаи муосири тоҷик муайян карда шудааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот ва мундариҷаи асосии рисолаи илмӣ дар мақолоти илмӣ ва маърузаҳои илмии муаллиф инъикос гардида, дар ҷаласаҳои кафедраи педагогика ва психологияи синфҳои ибтидоии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва донишгоҳӣ дар шакли маърӯзаи илмӣ пешниҳод ва муҳокима гардидаанд.

Вобаста ба мавзӯи таҳқиқот 11 номгӯйи маводи чопӣ, аз ҷумла 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, барномаи таълимии хониши беруназ-синфии «Омодасозии хонандагон ба ҳаёти оилавӣ» барои синфҳои 10-11-уми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва натиҷагирии он таҳти роҳбарии омӯзгор», ба табъ расонида шудаанд.

Мақолаҳои банашррасида ва автореферат ба диссертатсия пурра мувофиқат менамояд.

1. Маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи КОА-и Федератсияи Русия ва КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

[1-М] Файзализода Ҷ.Х., Олимов Т.Ш. Оила ва арзишҳои оиладорӣ / Ҷ.Х.Файзализода, Т.Ш.Олимов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон [Матн]. - Душанбе, 2019. - № 4. - С. 256-261, ISSN 2074-1847

[2-М] Олимов Т.Ш. Нақши зан-модар дар ташаккули арзишҳои оиладорӣ /Т.Ш.Олимов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон [Матн]. - Душанбе, 2019. - № 7. - С. 275-280, ISSN 2074-1847

[3-М] Олимов Т.Ш. Ташаккули арзишҳои оилавӣ: таҳлили омилҳои иҷтимоӣ /Т.Ш.Олимов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон [Матн].- Душанбе, 2020. - № 1. - С. 288-293, ISSN 2074-1847

[4-М] Олимов Т.Ш. Ҷойгоҳи арзишҳои оиладорӣ дар «Қобуснома»-и Унсурулмаолии Кайковус /Т.Ш.Олимов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон [Матн]. - Душанбе, 2020. - № 2. - С. 274-279, ISSN 2074-1847

[5-М] Олимов Т.Ш. Масъалаҳои тарбияи оилавӣ ва ташаккули арзишҳои оиладорӣ дар ашъори Муҳаммад Ғаззолӣ / Т.Ш.Олимов // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ [Матн]. - Душанбе, 20121. - № 1 (5). - С.79-84, ISSN 2708-5759

2. Мақолаҳо ва дастурҳои таълимӣ-методии дар дигар нашрияҳо интишорёфта:

[6-М] Олимов Т.Ш. Омодагии иҷтимоию психологии ҷавонон ба ҳаёти оиладорӣ / Т.Ш.Олимов // Маводи конференсияи илмӣ-методии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Таҳсилоти томактабӣ: воқеият ва имкониятҳо дар шароити татбиқшавии стандартҳои насли нав» бахшида ба 55 солагии таъсисёбии кафедраи методикаи таҳсилоти ибтидоӣ [Матн]. - Душанбе, 2016. - С.65-72.

[7-М] Олимов Т.Ш. Интихоб ва дарёфти ҷуфти мувофик дар оила / Т.Ш.Олимов // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Нақши ҳунарҳои миллӣ дар раванди тарбия»[Матн]. - Душанбе, 2018. – С.140-144.

[8-М] Файзализода Ҷ., Олимов Т. Омилҳои зар задани низоъ дар хонавода ва роҳҳои бартарафнамоии он / Ҷ.Файзализода, Т. Олимов // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Мақоми педагогикаи халқӣ дар тарбияи насли наврас ва ҷавонон дар эҳёи ҳунарҳои мардумӣ», бахшида ба 90-солагии корманди шоистаи маорифи Тоҷикистон, профессор Баён Раҳимов ва 25 солагии кафедраи педагогика ва психология[Матн]. - Душанбе, 2019. - С.47-51.

[9-М] Олимов Т. Худкушӣ ва омилҳои он / Т.Олимов // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Мақоми педагогикаи халқӣ дар тарбияи насли наврас ва ҷавонон дар эҳёи ҳунарҳои мардумӣ», бахшида ба 90-солагии корманди шоистаи маорифи Тоҷикистон, профессор Баён Раҳимов ва 25 солагии кафедраи педагогика ва психология[Матн]. - Душанбе, 2019. - С.242-247.

[10-М] Олимов Т. Аввал ба худ бовар кун, пас издивоҷ / Т.Олимов // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Нақши ҳунарҳои мардумӣ дар рушд ва пойдории фарҳанги миллӣ» бахшида ба соли рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ эълон гардидани солҳои 2019-2021[Матн]. - Душанбе, 2019. - С.310-312.

[11-М] Олимов Т. Барномаи таълимии хониши беруназсинфии «Омодасозии хонандагон ба ҳаёти оилавӣ» барои синфҳои 10-11 муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва натиҷагирии он тахти роҳбарии омӯзгор / Т.Олимов [Матн]. – Душанбе, 2021. – 19 с.

Диссертатсияи Олимов Тағойбек Шодиевич дар мавзуи «Афкори педагогии мутафаккирони халқи тоҷик ва нақши он дар ташаккули арзишҳои оиладорӣ (дар мисоли осори Унсурмаолии Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ)» кории илмии ба анҷомрасидаи тахассусӣ буда, ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, тахти №267 тасдиқ шудааст, комилан ҷавобгӯ мебошад.

Дар маҷмуъ кафедраи педагогика ва психологияи синфҳои ибтидоии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ рисолаи илмии Олимов Тағойбек Шодиевичро дар мавзуи «Афкори педагогии мутафаккирони халқи тоҷик ва нақши он дар ташаккули арзишҳои оиладорӣ (дар мисоли осори Унсурмаолии Кайковус ва Муҳаммад Ғаззолӣ)» ба дифоъ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01- Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ тавсия менамояд.

Хулосаи мазкур аз ҷониби ташхисгар номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Мансурова Ҷ.С. мураттаб гардида, дар ҷаласаи муштараки кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ муҳокима ва дар асоси қарори **суратҷаласаи №11 аз 28.06. 2022** қабул ва тасдиқ карда шудааст.

Дар ҷаласа иштирок карданд **18** нафар.
«Тарафдор» **18** нафар.
«Зид» - нест.
«Бетараф» - нест.
Қарор бо як овоз қабул шуд.

Раиси маҷлис:
мудири кафедраи педагогика ва психологияи синфҳои ибтидоии
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айнӣ,
н.и.п., дотсент ____________ Фозилов С. М.
Ташхисгар:
мудири кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айнӣ,
н.и.п., дотсент ____________ Мансурова Ҷ.С.
Котиби ҷаласа: н.и.п., ____________ Ф. Арбобова

Суроға: 734003 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ 121.
Сомонаи ДДОТ ба номи С. Айнӣ: www.tgpu.tj
26.10.2022

Имзои н.и.п., дотсентон С. М. Фозилов ва Ҷ. С. Мансуроваро тасдиқ мекунам:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДОТ ба номи С. Айнӣ ____________ А. Мустафозода